

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Ecclesia Cathedrali Eivsq. capitulo in particulari. Cap.
Decimvmqvintvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

DE ECCLESIA CATHEDRALI EIVSQ.

capitulo in particulari.

CAP. DECIMVMQVINTVM.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**apitulum Romana de censib. lib. 6. in quibus ecclesiis procedat.
- 2 Capitulum facit vnum corpus cum episcopo.
- 3 Capitulum ne visitetur ab episcopo, quouis modo se tueri non potest.
- 4 Ecclesia cathedralis que aicitur.
- 5 Dignitates ecclesiasticae sunt visitanda. Et ex quibus arguantur. nu. 6.
- 7 Dignitates ecclesiasticae quibus sunt conferenda.
- 8 Dignitatum insignia sunt examinanda.
- 9 Insignia sunt inducenda loco meritorum.
- 10 Canonici quales, & quot sint debet attendi. Si supernumerarii. n. 11. Si est eis annexus ordo sacer. nu. 12. 13.
- 14 Canonici admittendus ad vocem debet esse saltem subdiaconus.
- 15 Fidei professio facienda est a canonicis, quando, quomodo, & coram quibus.
- 16 Canonici debent per se seruire in diuinis, & non per substitutos, & quomodo stare in choro.
- 17 Residentia est facienda ab omnibus canonicis in ecclesia. nu. 18.
- 19 Ambrosius Catharinus episcopus Miorenfis magnus Doctor, & Theologus.
- 20 Canonici si habent alias ecclesias curatas, quomodo re fidere tenentur, num. 12.
- 21 Concilium Tridentinum quando confirmatum a Pio IV. & a quo die cepit ligare.
- 22 Canonici, & ecclesia curata sunt incompatibiles.
- 23 Episcopo in sua diecesi, ubiq. primarius locus est dandus.
- 24 Distributiones quotidiana debent esse in omni principali ecclesia, & quibus danda, & quid faciendum ubi non sunt.
- 25 Capitulum quando conuocandum ab episcopo.
- 26 Capitulum quibus diebus celebrandum, & ubi.
- 27 Capituli statuta sunt examinanda.
- 28 Punctatores duo creandi in capitulo & quod eorum officium.
- 29 Ratio administrationis rerum capituli est inquirenda in visitatione, quomodo, quando, & circa qua.
- 30 Capitulum si sede vacante administraverit res ecclesie tenetur reddere rationem episcopo succedenti.
- 31 Capitulum in creatione officialis sede vacante, que attendere debet.
- 32 Capitulum debet construere archiuum in ecclesia.

F

Ecclesia

- 34 *Ecclesia debet habere dotem competentem.*
- 35 *Ceremonie inducte a sancta ecclesia sunt in diuinis seruanda, & qua vitanda.*
- 36 *Sacramentorum minister in ipsa ecclesia cathedralis qualis esse debet.*
- 37 *Regula generalis non potest includere qua particulariter sunt tractanda.*

Sequendo ordinem c. Romana, de cētib. lib. 6. † Qui text. etiā in episcopis locū habet, licet de Archiepiscopo loquat̄, put in c. 1. in fi. statutū est, vt in ordinarijs intelligatur forma tradita nunc .n. sumus in viridi visitationis in quo reponendo pēdet omnis fructus, ideo succedit videre in particulari, qualiter episcopus visitabit suam ecclesiam cathedralem, suumq. capitulum, seruatis tamen omnibus prædictis in superioribus (quæ primum sunt attendenda, & inquirenda pro statu, & reformatione generali.) †

Capitulum enim cum episcopo facit vnū corpus, de his, quæ fiunt a Præl. c. nouit. vbi p. Abb. q. canonici exinde dicuntur fratres episcopi, sicuti Cardinales fratres Papæ. cap. 2. de offic. lega. lib. 6. vt a capite procedat ipsa correctio ad mēbra. gl. in eod. c. Romana. in verbo prius. capite enim languescente, faciliter cætera mēbra corporis inficiuntur, cap. sunt pluri. mi. §. verum. 6. q. 1. quod namq. nobis licere non patimur, aliis indicamus, & Principem profiteri legibus se alligatum digna vox est, l. digna. vox. C. de leg. & constit. † Nec potest capitulum, seu illius personæ, quouis modo se tueri, quo minus a suis superioribus non visitentur, toties, quoties eis videbitur, etiam auctoritate Apostolica ex decreto nouissimo Conc. Trid. sess. 6. de refor.

c. 4. & sess. 25. de refor. gen. c. 6. hoc tamen addito, q. quando extra visitationis generalis actum procedit episcopus, eligantur duo de capitulo, de quorum consensu procedatur. eod. cap. vers. ita tamen, etsi maiorem habent potestatem episcopi, ex cōstitutionibus forsan, priuilegijs, consuetudinibus, eōcordijs, aliove quouis modo, vtantur item, nec restricta per eadem capitula est potestas, ex notab. tex. eiufd. capit. §. hæc autem. Dummodo non simus in capitulis habentib⁹ priuilegia sedis Apostolicę (pro ut in Hispania multa adsunt.) † Dicitur autē ecclesia cathedralis cōmuniter habens episcopum, a qua omnes aliæ totius diœcesis normā accipere debēt, sic sumitur in Cōc. Trid. sess. 6. de reform. c. 1. & sess. 7. eod. tit. cap. 1. Vnde cathedralis, id est episcopalis. doc. in c. ne pro defectu, de elect. & dicit Jo. And. in c. statutum, super verbo cathedralium, de rescrip. lib. 6. etiā quod sit pauperrima & cōfirmantur prædicta. in cap. pro deliberatione, de offic. leg. eod. lib. & magnus vocatur ille Rex, qui in suo regno plures habet ecclesias episcopales, quia tunc dicitur habere prouinciam competentē, quod non est in Rege Boemiæ, qui vnā tantum habet ecclesiā episcopālē, scilicet Pragensem, refert Carol. de Grass. lib. Regal. Fran. primo iure, fol. 9. & quāuis dubitent Docto. si appellatione cathedralis

thedralis ultra episcopalem, veniat
 Metropolitana, omnes concludunt,
 quod non, in cap. quamuis, de præb.
 lib. 5. vbi per separationem, & disiu-
 etim nominat, & iisdem verbis uti-
 tur text. eiusd. cap. 1. sess. 6. alleg. ibi
 Metropolitanis, & cathedralibus ec-
 clesijs. † Primo ergo visitantur, digni-
 tates, quot sint in ecclesia, quales, que
 prior, quæ secunda, quibus præemi-
 nentius fungantur, quæ fuit earum in-
 stitutio. Namq. iuxta decretum Cōc.
 Trid. sess. 24. de reform. gen. cap. 12.
 dignitates in ecclesia (præsertim ca-
 thedrali) sunt institutæ ad augendam
 & conseruandam ecclesiasticam di-
 sciplinam, & dicitur dignitas in gene-
 rali, compræhendens quemlibet gra-
 dum præminentia, vt personatum,
 officium, & simil. vt est dictum in fa-
 mil. sing. in l. d. num. 66. fol. 168. & in
 trac. de dignit. eccles. 1. par. cap. 1.
 † Cognoscuntur autem dignitates esse
 in ecclesia ex tribus, primo ex ad-
 ministratione rerū ecclesiasticarum,
 cum iurisdictione, sed hoc primū ple-
 rumq. fallit, ideo secundo, ex præro-
 gatiuis in choro, & in capitulo, voce
 loco, sessione, præcedentia, quod ex
 tertio suffragatur, quia ex consuetu-
 dine ecclesiæ habentur pro dignitati-
 bus Archid. domi. in c. 1. de consuet.
 lib. 6. & in dist. sing. & c. 1. ex quibus
 duobus vltimis iudicatur vere de per-
 sonalibus, & officio, quæ si concu-
 rant, dicantur dignitates. domi. ibid.
 nu. 8. & consideratur si hæ dignita-
 tes sunt in esse, & in actu, secus si in
 habitu. dom. Anto. de Butr. in alleg.
 cap. deliberatione. num. 10. de offic.
 leg. 6. & hoc de consuetudine trahūt
 multi, etiam si non ex longeuo tem-
 pore, sed quia communiter omnes

ita reputant, vt communis error fa-
 ciat ius l. barbarius, de offic. præsid.
 ff. sed caue ab hoc vltimo, nam dispo-
 sitio. l. barbarus, procedit in tempora-
 libus, nō autem in spiritualibus. Ang.
 ibid. Socci. in fall. alleg. Gomez. in re-
 gul. cancell. de publ. res. qd. 3. fol.
 472. † Secundo inquirendum est, si
 ipsæ dignitates, maxime curam ani-
 marum habentes, sint collatæ perso-
 nis idoneis, & sufficientibus, doctrina
 ad suum munus exequendum. cap.
 cum in cunctis, cap. cum dilectus, de
 elec. sicut de Archidiaconatu dispo-
 nit Conc. Trid. eod. cap. 12. §. Archi-
 diaconi etiam. & ex ea ratione, quan-
 do alia dignitas ab ea dignitate Ar-
 chidiaconatus est prima in ecclesia.
 Dignitas enim a digno descendit. Ge-
 mi. in cap. si forte. nu. 6. de elect. lib.
 6. (dixi curam animarum,) ex eo qd
 sunt dignitates, absque eo, quod is,
 immineat aliqua cura animarum, iux-
 ta cap. 1. de ætat. & qualit. eod. lib. &
 dignitas, & personatus possunt esse
 sine cura, remota opinione dicentū
 secundum D. Anton. ibid. qd dignitas
 dicebatur cum cura, personatus absq.
 & ibi not. ecclesijs parochialibus æ-
 quiparari dignitates, qd esset vtile ad
 multa, de ætate, tempore, & ordine,
 vt poteris videre per docto. post glo.
 & eod. cap. 12. §. ad cæteras. Concil.
 Trid. est expressum, dum dicit ad cæ-
 teras autem dignitates, vel persona-
 tus, quibus animarum cura nulla est,
 & qd sint sufficientes, qui prouidentur
 id fortius stringit, cum alijs præesse
 quodammodo dicantur, vnde debent
 concurrere merita, & officia tali præ-
 mio digna, vt actiones animi in di-
 gnitates habentibus sint pulchriores
 & decentiores corporis actibus, quā-

to animus est ipso corpore præstantior in dictis, & factis. Secundū Tull. in lib. de offic. † Et cum obtinentes ipsas dignitates, & personatus soleat deferre aliqua insignia, debet episcopus, seu alius visitans examinare, & inquirere, quæ ipsa sint, quove tempore introducta, si honesta, ne nimis exorbitantia, ne auctoritate propria inuenta, si deferant tempore, & loco requisitis, vt a cæteris de clero distinguantur, & admoneantur, q̄ sicut signis cognoscuntur maiores, sic moribus, & honestate alios præcellant, vt eis bene sint collatæ dignitates, & ne maiori reddantur correctione, quia sunt positi in alto, sicut candelabrū in domo, vt omnes videant lucē appositam. Matth. cap. 5. † Et quia loco meritorum hæc insignia a iure introducta legimus l. prima. C. de diuers. off. & appar. lib. 12. de consule eis vtente, vt ab alijs cognoscatur scribit Vlpian. in l. secunda. ff. de his, qui not. inf. vt ex qualitate ornamentorum iudicetur quædam maioritas circa alios. argumen. cap. ad apostolicæ de priuil. lib. 6. recenset dom. Mari. Freccia noster patruus bon. mem. de subfeud. lib. 1. de Duce. n. 42. Cassan. in sua glor. mund. 1. par. conf. 38. & 4. par. confid. 31. & si alius vteretur non habens ius, vel contra institutionem, non dubium, quin potest de falso puniri. per l. eos. §. si. ff. de fals. vbi optime not. Bar. & Abb. in cap. 1. de cler. non ord. min. † item est videndū si sunt canonici præbendati, quot, & quanti præbendati, expectantes qui eorum numerus requisitus, ex quibus fit capitulum, & quot alij extra capitulum, si sunt recepti aliqui ultra numerum, nec sunt fructus præben-

darum super excrecentes: per receptionem namque vnus ultra numerum dicimus abrogatum numerum. Vnde in impetratione gratiæ in ecclesia numerata, debet fieri mētio de numero ipsorum canonicorū. doct. in cap. cum. m. de consti. & si in receptione alicuius aliqua est seruata forma discutatur, & examinetur, siue recipiatur per publicam admissionem, & confirmationem superioris: sin vero numerus canonicorum est determinatus cum iuramento, vel longissimo tempore confirmatus, non licet sine licentia accipere. Abb. in cap. dilecto lo. 2. de præb. nec numerum sic determinatum suppressere possunt sine licentia eiusdem Do. Pape, vt Neapoli de proximo euenit, vbi in ecclesia Metropolitana ex antiquissimo fuerunt quadraginta Canonici, licet non omnes præbendati, nunc vero supplicatum est Pontifici, & reduci ad triginta, & bona, redditusq. ipsorum decem incorporari triginta superstitibus, iuxta not. in dicto c. cum. m. Dom. Papa concessit ex narratione facta, & multis displicuit, quia fuisset alius modus prouidendi, si tanta paupertas imminebat in facto (& ipsi Canonici procurare non debebant) quemadmodum forsitan alius Archiepiscopus inueniet, & numerū antiquum reddi procurabit, quod his temporibus non creditur futurū, in causa est text. quia non Hierosolymis fuisse, sed Hierosolymis bene vixisse laudandum est, duodecima questio. 2. cap. gloriosa, in fine, nec satis est bene velle, nisi studeatur etiam benefacere. 86. distinctio. c. non factis. † Inquiratur etiam si sunt canonici supernumerarij, qui licet de præben-

præbendis adhuc non potantur, habeant distributiones quotidianas, secundum vnam opinionem Inno. qñ sunt ex capituli voluntate. doct. in d. c. cum m. cum sit aliquis, & non tamen præbendatus. c. statutum de rescript lib. 6. cui, quã citius fieri potest, prouideri debet, cum data receptione in canonicum non debet carere præbenda. iux. tex. in c. cū super, de Conc. præb. & si is, qui dignitatē, canonicatumve habet, suo fungatur munere, & ordine, ne quis gradu suū excedat, sed loco proprio sit contentus. † Si ipsi canonicatus habent annexū ordinem sacrū, & modo sit aliquis obtinens non initiatus eo ordine, infra annum cogat præcise ad id obseruandum, sub pœnis suo arbitrio non obstante quouis priuilegio, ex decreto Conc. Tri. sess. 22. de refor. c. 4. & alleg. cap. 1. §. nemo etiam, (in quo reformādo post Conc. Trid. studuerunt plati, & Neapoli in ecclesia Archiepiscopali id renouatū fuit ex studio Magni illius Alphonsi Cardinalis, vt in synod. Neap. tūc celebrata est videre. fol. 198. † Qui oēs canonici habeāt ordinē sacrū, aut saltē pro medietate ipsorū sint presbyteri eod. c. 1. §. in omnibus, & si antiquitus ex consuetudine plures esse presbyteros, ea omnino seruetur, (vt in hac ecclesia Sarnensi exprimeua institutione obseruatū est, neminē assumi in canonicum, etiam expectantē, qui persbyter non sit.) Hinc recte videmus, quam a ratione primitus etiā alieni multi, vt in pupillari ætate etiam constituti canonicatus forti rentur, etiam quod ordinem sacrum a sua primeua institutione requirerēt. doct. in c. ei, cui. de præben. lib. 6.

14 † Nec canonicus quilibet ad vocem admitti debet, qui non sit saltem constitutus in ordine subdiaconatus, iux. cap. ex eo. de electio. lib. 6. & Conc. Trident. eod. cap. 4. nec alij ex gratia hoc idem concedere possunt, aut permittere, quod vocem habeat, vbi videre poteris, ex quo lex requirit certam, & determinatam ætatem, prout dixit gloss. 2. in dicto cap. ex eod. & cum ad quamdam præminentiam dicatur asciri, & honorem, qui ad dignitates, & canonicatus vocatur. Domi. de Rot. de fil. presbyt. dec. 2. in princip. in nouis. de omnibus est notabilis cōstitutio in Conc. Vienn. in clement. 2. de ætat. & qual. innouata per idem cap. quartum, in Conc. Trident. sess. 22. adducta, & de dignitatibus est ætas requisita attingisse annum 25. gloss. in cap. statutum, in verb. dignitate, de rescript. lib. 6. per cap. cum in cunctis. de electio. vbi not. doctor. Statuendum est item

15 † & videndum in ipsis, vt quisque post dignitates adeptas, aut canonicatus, infra duos menses saltem a tēpore possessionis adeptæ in manibus episcopi, vel eius Generalis officialis publicam professionem fidei fecerit & in posterum faciat, spondendo obedientiam Romanæ ecclesiæ seruata formula tradita a Pio Quarto Pont. Max. in sua constit. incip. iniunctū nobis, ex decreto eius. Cōc. Tri. sessio. 25. de reform. gen. cap. 2. §. cæteri quoque, & si secus fuerit factum fructus non faciat suos, nulla suffragante eidem possessione, sed ipsi canonici etiā quod coram episcopo id obseruauerint, tenentur adhuc coram capitulo eādē fidei professionē. facere, per constitutionem eius. Cōc.

ead. sess. cap. 12. §. prouisi autem : & de simili professione erga sanctam Romanam ecclesiam est text. in cle. 1. in primis verbis de iur. iur. & vide in cap. 1. de sum. Trin. lib. 6. & in alia professione de regul. eod. lib. cap. 1. & 16 ne abu su quodam. † Cultus diuinus diminuat ab ijs, qui iure astricti sunt cogat ipsos omnes canonicos episcopus diuina per se, non autem per substitutos exercere, & sibi celebranti assistere, aut Pontificalia exercenti inferuire eod. c. 12. §. omnes vero, ubi subdit tex. quod in choro reuerenter, distincte, & deuote cantent nomen Dei, cum chorus ad psallendum sit institutus, non sint aliqui otiosi, desides, muti, aut loquaces inter se, in alijs non se implicant, non litteras legant, non libros, stent in habitu honesto, cum superpellicio, non teneant pileos, chirotecas, ut in omnibus modestos se preferant, & honestos, ne in poenam c. Missarum de celeb. Mis. incurrant: orent eodem loco, sedeant, surgant, pariter in eodem tempore, & ordine discedant, nec laicos secum stare patiantur. † Idq. summopere cauedum, ut iuxta decreta eiusdem Conci. Tri. omnes canonici, dignitates, personatusve habentes resideant in eadem ecclesia, idest seruitium personale ibi praestent, sess. 6. de refor. c. 1. & 2. & sess. 23. eod. tit. & cap. & memorato c. 12. §. praeterea obtinentibus, & iuxta constitutionem Pij Quinti Pont. Max. incip. cupientes &c. 1568. pontif. sui an. 3. (quod in hac ecclesia nostra Sarnesi inuenimus multo ante fuisse statutum. in an. 1520. per episcopum Beltrandum Bo. me. inter alia capitula deleta in totum nomine substitutum ponere in seruitijs ecclesiae, & opti-

18 me seruatur.) † Ex quibus omnibus optime factum est omnes praedictos sicut & alios curatos sub poena teneri ad permanendum in suis ecclesijs, ut adimpleatur per eos dictum de ascendis ouibus, Ioan. cap. 10. de quo plena fuit discussio in Conc. Trid. ut scribit frater Do. Sot. celeberrimus Theologus, qui in eod. Conc. fuit in 1. congregatione sub Paulo III. Pont. Max. in lib. 10. de iusti. & iur. q. 3. ar. 1. cum plur. seq. Philip. Port. cons. 162 contigit dubitari. lib. 3. ut cura ecclesiae illi committatur, qui residere in loco, & curam eius per se ipsum valeat exercere, ut infra lib. 2. cap. 4. per c. quia nonnulli. de cler. non resid. & 19 eadem iura Conc. Tri. † Vbi, & alij multi disputarunt, inter quos Ambrosius Catharinus, olim episcopus Minorensis (quae ciuitas est prope nostram Rauellensem) postea Archiepiscopus Compfanus, vir alioquin in sacris litteris admodum eruditus, qui cum magnus esset iuriconsultus, & in omnibus studijs dictus Lancelottus Politus, voluit et senex fieri magnus Theologus, ut dicit idem Sot. in lib. de nat. & grat. & ead. 5. qu. asserit se cum eo de multis disputasse: erat .n. vir accerrimi ingenij, & ad subtiles, & graues quaestiones admodum intetus, quem item commendat multum Io. Cochlae. in trac. de sedit. Cal. col. 4. & 5. defendens eum a falsis obiectionibus impiorum. † Estq. bene aduertendum in hac visitatione canonicorum & capituli iuxta mentem ipsius constitutionis Pij Quinti. Cupientes (prout sic ex cōi practica, & declaratione facta receptum est, & pluries testatus est nobis magnus, & doctissimus bo. memorię Dom. Cardinalis Alciatus) quod

quod si ante Conc. Trid. confirma-
 tionē (extitit enim ipsum, seu eius
 principiū inchoatū a Paulo III. Pōt.
 Max. sub die 13. mensis Decembris
 1545. demū reassumptū sub Iulio itē
 III. 1. mensis Maij. 1551. ac tertio, &
 vltimo iterū sub Pio III. die 18. men-
 sis Ian. 1562. sub ipsoque optimo, &
 felici fine conclusum die quarta De-
 21 cembri 1563. † Quod Concilium
 summa omnium expectatione clau-
 sum, cōfirmatū fuit ab eodē Pio III.
 Pontif. Maxi. in concistorio secreto,
 die 26. Ian. 1564. & cæpit ligare om-
 nes in eius obseruantia a calendis
 mensis Maij eiusd. an. 1564. prout in
 bulla declarationis præfati Pontificis
 apparet statutum de tempor. ad ob-
 seru. decret. Conc. Trid. incip. ad fa-
 crorū 15. Cal. Augusti, prædicti an-
 ni, per totum, Ponti. sui 5. & de bulla
 confirmat. incip. Benedictus Deus. §.
 22 cum autem, & per tot.) † Si fuerint
 aliqui Canonici, qui & ecclesias cu-
 ratas haberent, eo casu teneantur re-
 sidere in ecclesiis curatis, & paro-
 chialibus, & lucrantur fructus cano-
 nicatū, exceptis tamen distributio-
 nibus quotidianis. vt in §. eos tamen
 mentionatæ cōstitutionis, disponi-
 tur, sin vero post confirmationē præ-
 dictā obtinuerint, nō possunt in vtro-
 que gradu permanere, & canonica-
 tus, & ecclesias curatas potiri, nisi de
 super dispensationē a sede Apostoli-
 ca habuerint, quia cum vterq. locus
 de per se residentiā requirat, eodē tē-
 pore nō potest obtinens simul, & se-
 mel in ambobus locis personaliter in-
 23 teresse. † Cum iam propter debitum
 prædictæ personalis residentiæ in
 ecclesiis (ex qua prima, & principa-
 lis debet esse animarū cura) multum

est, & declaratum fuit canonicatus,
 & ecclesias curatas esse incompati-
 biles. Vnde nemini permiffum am-
 borū fructus percipere & acquirere.
 aut infimul potiri, absq. dispēsatio-
 ne, & dicitur solitū dispensari a sede
 Apostolica ppter paupertatē eccle-
 siarum curatarū, & canonicatū, exi-
 stentibus tamen iis in eadē ciuitate.
 super quo primitus plenissime dispē-
 sabatur, c. dudum. lo 2. de elect. c. de
 24 multa, de præb. † In ipsaq. cathedrali
 ecclesia, sicut in aliis episcopo pri-
 mus locus est dandus, primave sedes
 assignanda, tā in capitulo, quā in cho-
 ro, in processionibus, & actibus pu-
 blicis, cū ad ipsum spectet præcipua
 omnium rerum agendarum autori-
 tas, sess. 25. Conc. Trid. de reformat.
 gen. cap. 6. §. episcopis præterea &
 idē supra cap. 10. nu. 13. Cum enim sit
 primus in sua diocesi, in altiori loco
 semper stare debet. arg. quia tua. 50.
 dist. & tex. clarus, in cap. episcopus.
 17. dist. in eundo, loquendo, in prio-
 ri, & cōspectiori sedē, decernendiq.
 autoritate, faciunt not. per Cassan.
 in sua glor. 1. part. consider. 14. cum
 duab. seq. & ei, reuerentiā impēdēdo
 ibid. consid. 20. cum alia seq. minores
 etenim maioribus obsequium præ-
 stare, tenentur, dicit gl. per illū text.
 in c. statuimus. de maior. & obed. sed
 vndecim prærogatiuas honoris. vide
 per Gemi. post Host. in cap. 1. de of-
 25 fic. lega. lib. 6. † Sed est maior adhi-
 benda diligentia circa distributiones
 quotidianas, quæ in ecclesia cathe-
 drali esse debent, interessentibus di-
 uinis officiis tamen statutis horis or-
 dinatę dari. cap. licet canon. de præb.
 c. de cætero, de cleri. non resid. & si
 nō sunt procuret episcopos separare

tertiã partẽ omniũ fructuũ, dignitatũ
 prouentuũ, & canonicatuũ, & in di-
 stributiones quotidianas conuertere
 quæ solum interessentibus in poste-
 rum dẽtur, iuxta diuisionẽ a se faciẽ
 dã ex præscripto Conc. Triden. sess.
 21 de reform. c. 3. per totum (quod
 in nostra Rauellensi ecclesia cum ei
 præeramus fieri nequiuit, & eius te-
 nuitatis causa, & nulla existente præ-
 bẽda, & demum in hac ecclesia Sar-
 nensi ad quã translati sumus, nec id
 adimpleri propter incommoditatẽ,
 solitudinemve ecclesię) nec absentes
 de eis participare vllõ modo permit-
 tat, sed præsentibus indigẽtibus, iux-
 ta aliud decretũ, aut fabricę ecclesię
 aut alteri pio loco concedat: proce-
 dẽ lo tñ cõtra absentes, vt sacri Ca-
 nones itẽ statuerũt. sess. 22. de refor.
 c. 3. q. capitulũ differt ab alio supe-
 riori. hic. n. tex. de extraordinariis lo-
 quitur. ibi de ordinariis. Nauar. de
 horis Canon. cap. 22. nu. 50. dantur
 tamẽn absenti causa ecclesię, & in-
 firmo tempore suæ infirmitatis Ant.
 Fran. ad Abb. in c. exposuisti de præ-
 ben. de quo infra hoc lib. c. 20. n. 26.
 vbi latius dico, sin vero præbẽdę ca-
 nonicatus, prouẽtusve sint tenues, vt
 ex eis quotidianæ distributiones sint
 minimæ, episcopus cũ cõsensu capi-
 tuli prouideat per vnionem aliquo-
 rũ beneficiorũ simpliciuũ (exceptis re-
 gularibus) vniendo eidẽ capitulo, vt
 vtilius videbitur, ad finem, vt diuinus
 cultus celebretur, & tale opus nõ
 omittatur, iuxta aliã cõstitut. eiusd.
 Conc. sess. 24. de reform. gen. c. 15. &
 distincta sint post modũ officia, &
 suis horis recitentur, Missa hora con-
 uenienti, nõ ante auroram, aut post
 nonam ex præcepto legis Pii Quin-

ti inc. sanctissimus. 29. Martii. 1566.
 Pon. sui anno. 1. & reliqua secundũ
 cuiuslibet ecclesię laudabilẽ consue-
 tudinem, æquiparando etiã distribu-
 tiones, quæ datur pro funeralibus,
 seu anniuersariis, ex decreto Boni-
 fat. VIII. c. 1. de cleri. non resid. lib. 6.
 vbi de materia, & in vrbe ordinauit
 Pius Quartus per breue in c. motu
 proprio. an. 2. nec consuetudo con-
 traria valet. Nicol. de Mil. in verb.
 consuetudo. n. 27. in ver. distribu-
 tiones. vers. 2. cũ seq. & alibi est dictum
 nec similiter prodest remissio, si ab
 aliis fiat nõ interessentibus. maxime
 si pacto, aut non eo animo conclu-
 dit optime Nauar. eod. c. 22. nu. 50.
 tex. enim Cõc. dicit quauis collusio-
 ne, aut remissione exclusã. d. c. 12. §.
 26 distributiones.) † Cũ vero capitulũ
 debet celebrari, de ordine episcopi
 ab ipso cõuocetur, si de suo cõmodo
 nõ agat, & singulorũ vota exquirat,
 iuxta quæ cõcludat, nõ tamẽ ipso ab-
 sẽte admittitur ad hoc eius officialis
 sed libera restat capitulo tractãdi fa-
 cultas eod. c. 6. Conc. Tri. §. q. si ali-
 quis, & §. absente vero. incipiẽdo sin-
 gulorũ vota accipere a dignioribus,
 vt dicit Præpositus in d. c. episcopo s
 17. dist. per Bal. in c. 1. de contr. feud.
 apud par. term. quẽ allegat Roman.
 in sing. 82. in c. quis debet, licet ple-
 rũq. in multis ab vltimis incipiatur,
 cũ de timiditate aliorũ, ex potẽtia pri-
 morũ dubitatur, prout in vno factõ
 capituli scripsi, cumulando dicta per
 27 Affl. in decis. 1. † Sed prohibẽdũ est
 capitula celebrari diebus festiuis,
 seu in aliis diebus hora celebratio-
 nis Missarum, & officiorum, hoc
 enim & laicis est interdicitum: cap.
 placita secularia, 15. quæst. 4. cap.
 decet.

decret de immuni. eccl. lib. 6. fortius
 ipsis clericis, qui tenentur prolixius
 orationibus, sacrificiisq. vacare, nec
 cū fiūt, permittat intus ipsam eccle-
 siā, ob reuerentiā, & honestatē, sed in
 alio loco, & ne rumor, tumultusq.
 fiat, sed honeste proponator, de quo
 tractādū est, & singulorū vota ordi-
 ne seruato perquiratur, & in scriptis
 28 decreta, seu capitula redigantur. †
 Demū examinentur ipsius capituli
 decreta, seu statuta, si licita, & hone-
 sta sint, ne quid cōtra decorē eccle-
 siæ cōtin cāt: potest enim capitulum
 statuta sibi facere. in his, quæ tangūt
 singularia negocia ipsius capituli tā-
 tū. iuxta not. in clem. constitutionem
 §. cæterū p. gl. de verb. signi. in c. cū
 aliquibus de rescript. lib. 6. omnia
 discurrendo, ne forte simoniæ labes
 aliqua sit occulta, sicuti in multis est
 auditū in receptione aliquorū, in no-
 ua celebratione Missæ alicuius, q̄ ex
 præsse est p̄hibitū p. decretū Conc.
 Tri. sels. 22. de obser. & euit. in cel.
 Miss §. atq. pro pastu: nō obstāte qua-
 cunq. antiquata consuetudine; seu
 quid aliud soluendo p. intratura, re-
 ceptione, possessione ve dignitatis,
 canonicatus, aut personatus, c. veniēs
 de simo. & si quæ in ecclesia fuerint
 cōsuetudines, ne sint abrogatæ absq.
 licētia episcopi, nec nouæ inducan-
 tur sine ipsius consensu. tex. not. in c.
 cū cōsuetudinis, de cōsuet. immo co-
 gnoscat episcopus super omnibus
 consuetudinibus, & constitutioni-
 bus, & exceptis laudabilibus, omnes,
 vt prauas, & scandalosas reiiciat, &
 aboleat ex not. decreto ipsius Con-
 cil. Tri. sels. 24. de reform. gen. c. 13.
 29 † Et si canonici horas canonicas nō
 frequentent, debent per episcopum

creari duo punctatores, qui notent ab-
 sentes, listas faciant, quibus multen-
 tur desides circa cultū diuinū, nemi-
 ni tamen ostendentes, sed primū iu-
 rent fideliter exercere hoc munus.
 Præsumit namque lex multū de ali-
 quo, cum iuramentum præstat. ad
 hoc, quod destinatur, fideliter se ha-
 bere, iuxta text. in c. cum ad audien-
 tiam, de præscript. & de hoc punta-
 toris Officio dicitur not. in Synod.
 prouinc. Mediol. quod vltra prædi-
 cta, si aliquē iniuria notauerit, de suo
 satisfaciet, vel si notare prætermise-
 rit: libros punctationū fideliter custo-
 diat, & singulis mensibus, vel quo-
 ties voluerint, episcopo, & cap. osten-
 dat & cū delicto a cap. ab ipso crea-
 tus libros p. singulas hebdomadas cō-
 ferat, & itāte dubio, episcop⁹, vel eius
 vicarius cōponat, & si eligēdus ab e-
 piscopo recusat, su b poenis ab ipso
 cogat ad suscipiendū. † Nec est præ-
 mittendū, quin omnino nō examine-
 tur, quæ sit administratio rerū capitu-
 li, ne propriis cōmodis fraudulēter
 quis applicet, aut in illegitimis expē-
 sis quis reducat: sed fidelis ratio red-
 datur q̄ & præstat, vt non sint sem-
 per ijdem administratores, sed saltē
 quolibet biennio mutentur, & cum
 negligentes fuerint in exactione,
 aut ab aliis puniendi sunt, ne res
 ecclesiasticæ videantur aliqua oc-
 casione negligi, ex quo contem-
 nere viuatur, & se ipsos priuare,
 dicit tex. in capit. sape, vbi gloss. 12.
 quæstio. 2 reddetur ergo debent
 administratores rationem de introi-
 tibus, & expensis, & ex omnibus,
 quæ gesserunt, prout inquit Sceuo-
 la Iuris cōsultus in l. Thais. §. libera-
 tatem. ff. de fideicommiss. libeas
 nec

nec reijcitur aliquarū ecclesiarū con-
suetudo, quod dum quis accipit ad-
ministratiōē rerū ipsius ecclesie, &
capituli, iuret tactis euangelijs corā
omnibus se fideliter esse cūcta pro-
posse facturū, prout in multis est or-
dinatū. Et si vacante sede episcopali
31 capitulū administrauerit bona eccle-
sie seu alius ab eo deputatus, querat
modo episcopus diligētē rōnem of-
ficij, iurisdictionis, administrationis, al-
teriusve muneris, delinquentes puni-
cēdo, Et liberatione obtenta: si quæ
scripturæ ad ecclesias facientes fue-
rint, similiter reddātur, ex præcepto
eius. Cōc. Tri. ses. 24. de refor. gen. c.
13. §. episcopus vero. Succedit. n. ca-
pitulū in p̄tinentibus ad iurisdictionē
episcopale in generalibus, Abb. in c.
de test. in c. Albericus in c. cū olim.
de maior. & obed. dixi in generalibus
scilicet competentibus iure cōmuni,
nō autē speciali idē Abb. in c. scriptū
de elect. de quo latius differimus in
tract. de dignit. eccl. 2. part. c. 7. in ea
32 q. si capitulū habeat dignitatē. † Sed
est aduertendū pro ipso capitulo, cū
vacante sede facit Vicarium, vel
jconomum, vt vtatur diligentia, q̄
eligat aliquem, vel existentem con-
firmet infra octo dies a tempore va-
cationis, & is quidem eligendus, sit
doctor, vel licētiatus, aut saltē quātū
fieri potest idoneus, alias nullum
est, quod fit, & potestas deuoluitur
ad alium prout not. in eod. cap. 16. in
princ. qui tex. loquitur de tēpore, &
persona, & dubitauimus aliquando
quid de forma electionis, an attendi
debeat dispositio Innocētij tertij in
Conc. gen. in c. quia p̄pter de elect.
loquēdo de ecclesijs viduatis, quibus
de prælatis, & sponsis prouidendū

est, & vicarius sponfus dicitur, & ve-
nit appellatione prælati. Milius in
verb. prælatus. ver. 14. quod est notā
dū, si ad id ampliare velimus, quod
multi negant ex verbis Concilij, quæ
nec pro ipsis faciūt: sed relinquo pro
nunc quia dominus meus Card. Al-
ciatus dissensit in vicario momenta-
neo requiri eā formā: & tamen dixi
esse visū durare vltra anāū propter
lōgas plerūq. prouisiones ecclesiarū,
vt videmus, earū præcipue, quæ ad
Principis præsetationē spectāt, & sic
de alijs inquirere, & aduertere, prout
loci qualitas, & personarū exigentia
33 videtur requirere. † Est, & similiter
prouidendū, vt pro cōseruatione iu-
riū ipsius ecclesie, & capituli, sit de-
signatus archiuius cōmunis, in quo
ipsæ scripturæ, & alia cū inuentario
omniū instrumentorū, iuriumq. ipso-
rū canonicorū reponantur, duæque
clauēs duobus de principalibus ip-
sius capituli assignētur: quib⁹ postea
scripturis plena fides adhibet̄ auct.
ad hoc. C. de fid. instr. & not. de prob.
in c. cū cām. dixi vnum verbum in fa-
mil. singul. in l. A. nu. 113. post me-
diū: Abb. in c. ad audientiā, vbi etiam
Fel. de præscript. nā ipsi deputati ha-
bentur, vt publicæ personæ corre-
spōdendo requisitis huic cōclusioni,
Fel. ibi nu. 11. Crauett. conf. 274. & di-
citur archiuius armarius librōrū. gl.
fi. in clem. vnica. de iur. in quo sit of-
ficialis deputatus, q̄ scriptura produ-
cenda sit reposita ibi inter authenti-
cas, & stāte consuetudine, Fel. vbi su-
pra, idq. & ī alijs ecclesijs collegiatis
mandet, & in ecclesia cathedrali ipse
clauem vnā custodiat. vide multa
in Concil. prouinc. Med. parte 2. fol.
24. 142. † Nec est omittendum, vt di-
scutiatur

scutiatur diligēter de qualitate ipsius ecclesiæ cathedralis, ne sit extra populū propter ruinam, si est competēter dotata, & si adeo tenues, & exigui sunt fructus, vt non respondeant episcopali dignitati, nec ecclesiæ dignitatibus, & necessitatibus sufficiāt, in Concilio prouinciali discutiatur, & vocatis ijs, quorum interest videre per quam viaōne beneficiorum prouideri possit, de quibus omnibus sūmus Romanus Pontifex consulatur, qui pro sua prudentia, aut tenues vniet, aut aliqua accessione ex fructibus augere curabit, iuxta dicta in Conc. Trid. sess. 24. de refor. gen. cap. 13. etsi capitulum est adeo exiguū, vt exinde nullum seruitium fiat ecclesiæ, nec esse curent ipsi canonici, inquirat episcopus, per quē media possit subueniri, & item ipsum Romanū Pontificem consulat. † Et circa ipsos canonicos non transit sine crimine aliquorum negligentia circa officia ecclesiastica, omittēdo debita seruari, & seruando inhonesta, & prohibita hinc episcopi, alteriusve visitantis officiuū est præcipere, vt cūcti diuina celebraturi obseruēt omnes cæremonias sanctæ ecclesiæ, & quæ sūt statuta per Conc. Tri. nouissimo loco, sess. 22. de obser. & euit. in celebr. Miss. nihil prophanū admittendo, sed omnem operam, & diligentiam esse ponendā, vt quanta maxime fieri pōt in teriori cēt cordis mūditiā, & puritate, atque exteriori item, & pietatis specie peragantur. ex eo .n. sancta ecclesia has cæremonias induxit, vt Maieftas tanti sacrificij commēdaretur, & mentes fideiū per hæc visibilia religionis, & pietatis signa ad rerū altissimarum contēplationem excitētur,

quæ in hoc (scilicet Missæ) sacrificio latent. ead. sess. 22. de sacrifi. Miss. c. 5. abijciatur ab eis omne lasciuū & impurum, per ecclesias non discurrant, ad fabulationes non prorūpanq, nec dām diuina peragunt, morosos, aut nimis sollicitos se ostendant. Sed in omnibus se mediocres honestati cōformes reddentes, a cunctis admirentur, & laudētur. † Et quia ipsa cathedralis ecclesia mater omnium dicitur, respectu totius diocesis, sit cōstitutus in ea aliquis principalis, qui sacramenta, cum opportuerit, administret probatus idoneitate, & sufficientia, & in multis post episcopum solet esse cura Archipræsbyteri: cuiuscumque tamen sit, constituatur talis, qui possit, & valeat tanto muneri satisfacere, neq; in confessionibus admittatur, sine præuia eius licētia. sess. 23. Conc. Tri. de refor. c. 15. quod & in alijs canonicis, & præbiteris statuendum est, in reliquis vero nō permittat episcopus ipsos canonicos quouis prætextu alienorū parochianorum curā habere, sed eā proprijs parochis liberam esse circa animarū curā, sacramentaq. administranda, vt quisq. suo officio inseruiat, nec vnus alterius locū occupet, sed per ipsos curatos cuncta suo gregi administrētur. sess. 7. eius. Conc. de refor. c. 5. & cap. 7. sess. 24. de refor. matri. cap. 1. in princ. & §. quod si quis, quod in multis ecclesijs non iure canonici prætēdebat, & se intromittebāt, sub prætextu se esse cōmunes parochos, ex eo quod cathedralis ecclesiæ seruitiū gerebāt, legit in synod. diocce. Neapol. fol. 75. † Practica igitur in ipso actu multa præstat, de quibus inquirat, quæ prudētis administratoris arbitrio

bitrio relinquuntur: nam quæ sunt ex particulari loco alicuius ecclesiæ, non possunt vniuersali regula tradi. Non possunt, cum seq. ff. de leg. sufficit enim generalia omnibus communia tetigisse, cætera suppleantur ex loci qualitate materiam prudenti viro tribuente, hic enim visitationes materiæ pro ipsa ecclesia cathedra-

li, & capitulo sunt positæ, non particulares cuiuslibet loci, quia foret impossibile cuiuscumq. ecclesiæ loca nobis præscrutari, & prænotificari, inquit Gul. in sua amplo ecclesiarum rationali, in proœ. nu. 16. sed ipsa arbitrio visitantis, & iuxta expositionem locorum prouidenda remanent, nunc ad alia transeamus.

DE SEMINARIO ERIGENDO, SEU
-erecto, eiusq. qualitatibus.

C A P. DECIMVMSEXTVM.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**tudium quid sit, & quomodo omnes scire cupiunt.
- 2 Studentibus triplex requisitum necessarium est.
- 3 Studia publica erigi semper utile fuit.
- 4 Paulus Apostolus prædicauit in scholis Atheniensibus.
Dionysius Arcopagita vocatus ad fidem ab Apostolo Paulo. nu. eod.
- 5 Ecclesia quam sit pia mater in suos filios.
- 6 Seminarium clericorum erigendum in omni ecclesia cathedrali ex Concilio Tridentino.
- 7 Puerorum qualitates intrantium in seminarium quæ sint.
- 8 Episcopus de omnibus ecclesiis, & pijs locis facit detrabi pro sustentatione seminarij.
- 9 Beneficia simplicia, reseruata, & affecta possunt vniri seminario.
- 10 Hospitalia an teneantur ad sustentationem seminarij.
- 11 Ecclesia si propter paupertatem non potest erigere seminarium, quid faciendum est.
- 12 Seminarium plura possunt erigi in amplis diocesis.
- 13 Episcopus negligens in erectione seminarij corripitur ab Archiepiscopo, & ipse a synodo.
- 14 Magistri deputandi in seminarijs pro pueris educandis, quid docere debeant.
- 15 Ratio reddituum seminarij, quando episcopo reddenda est.
- 16 Visitatio seminarij, & eius qualitatibus circa quæ consistat.

1 **Q**uia omnes homines natura scire desiderant, Philosophi. Methaphis. cum per virtutem, artē

scilicet, scientiam, prudentiam, sapientiam, & intellectum animus verum perspicit, assentiendo, & dissentiendo